

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи давлатии
хуқук, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон,
д.и.и. профессор Шарифзода М.М.
М.М. «10» 09 2022 с.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи давлатии хуқук, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Диссертасияи Рустамзода Завқиддин Рустам дар мавзӯи «Самтҳои асосии ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ» барои дарёftи дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.04 – проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилаӣ, инкишофи глобалий ва минтақавӣ мутобиқат мекунад.

Дар муносибатҳои байналмилалии муосир созмонҳои байналхалқӣ ба сифати механизми фаъолияти якҷоя ва мувоғиқагардиаи давлатҳо дар соҳаҳои мухталифи ҳамкорӣ баромад менамоянд. Дар шароити имрӯза вазифаҳои хориҷии давлат, аз он чумла дар асоси иштирок ва фаъолияти он дар доираи иттиходияҳои мухталифи байналхалқӣ амалӣ карда мешавад, ки ба рушду тақвияти нерӯи давлат ва низоми хуқуқии он мусоидат менамояд. Ҳамин тарик, созмонҳои байналхалқӣ шакли устувори ҳамкориҳои байнидавлатӣ ва ташкиливу хуқуқӣ ба хисоб рафта, ҳамчун субъекти мустақили хуқуқи байналхалқӣ баромад менамоянд.

Вобаста ба аҳамияти ҳамкории давлатҳо бо созмонҳои байналхалқӣ ва минтақавӣ дар олами муосир метавон чунин зикр намуд, ки омӯзиш ва баррасии ҳамкориҳои мухталифи давлатҳо дар доираи онҳо мухим аст. Ҳамчунин саҳмгузории созмонҳои байналхалқӣ дар рушду инкишофи иҷтимоиву сиёсии давлатҳои аъзо, дар шароити имрӯза ба яке аз мавзӯъҳои мухимми илмиву амалӣ мубаддал гардидааст.

Ҷумҳурии Тоҷикистон низ пас аз бадастории истиқлолияти давлатӣ ва ҳамчун субъекти мустақили муносибатҳои байналхалқӣ эътироф

гардидан, яке аз самтҳои сиёсати хориҷии ҳудро ба роҳ мондани ҳамкорӣ ва иштирок дар доираи фаъолияти созмонҳои байналхалқӣ карор дод. Аз солҳои аввали соҳибистиклолӣ то ба имрӯз кишвари мо бо бароҳмонии ҳамкориҳои бисёрчониба дар доираи созмонҳои байналхалқӣ, ҳамчунин бо дастгирӣ ва кӯмаки созмонҳои муҳталифи байналхалқӣ ва минтақаҳои гуногуни сиёсати дохилӣ ва хориҷии хешро ҳаллу фасл намудааст.

Аз ин хотир, муайян намудани хусусиятҳои ҳамкории Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ, хусусан ошкор намудани нақши созмонҳои байналхалқӣ дар рушди сиёсиву иҷтимоии кишвари мо яке аз мавзӯъҳои муҳимми соҳаи сиёсати хориҷӣ ва муносибатҳои байналхалқӣ гардидааст. Хусусан бо баҳогузории ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ дар самти рушди сиёсиву иҷтимоӣ мо метавонем ҷиҳатҳои мӯҳталифи рушди сиёсати дохилӣ ва хориҷии кишварамонро дарк намоем ва дар навбати ҳуд нақши созмонҳои байналхалқиро дар рушди давлатҳои алоҳида беҳтар дарк намуда бошем. Тахқик ва ошкор намудани паҳлӯҳои муҳталифи масъалаҳои ҳамчунин метавонад барои рафъи тасаввуротҳои манғӣ ва ҳамчунин идеалистӣ перомуни фаъолияти созмонҳои байналхалқӣ муҳим бошад.

Аз ин чост, ки таҳқики масъалаҳои гуногуни алоқаманд ба ташаккул ва инкишофи ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ ҳамчун масъалаи рӯзмарра аҳамияти барҷастаро соҳиб аст. Омӯзиши васею ҳамаҷонибаи онҳо имконият мөдиханд, ки муаммоҳо сари вакт ҳаллу фасл карда шуда, беҳтару хубтару мавриди баррасӣ ва хулосагирий карор гиранд.

Мақсади асосии таҳқиқоти диссертациониро пажӯҳиш, таҳлилу натиҷагирии хусусиятҳои самтҳои асосии ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ ташкил медиҳад.

Навоварӣ дар таҳқиқот мувоғики гузориш ва ҳалли мушкилотҳои ҳамкориҳои иҷтимоиву сиёсии Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ муайян карда шуда, дар ҷиҳатҳои зерин зохир мегарданд:

- чанбаҳои назариявии фаъолияти созмонҳои байналхалқӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, ҷамъбаст намудани бинишҳои назарияйӣ амалӣ карда шудааст. Муаллиф дар асоси муайян намудани моҳият ва хусусиятҳои созмонҳои байналхалқӣ таснифоти хешро перомуни навъбандии созмонҳои байналхалқӣ пешниҳод намудааст;

- чанбаҳои назариявии ҳамкориҳои иҷтимоиву сиёсии давлат бо созмонҳои байналхалқӣ ба таври мачмӯй ва фарогир мавриди баррасӣ қарор дода шуда, баҳогузорӣ гардидааст;

- ҳамкориҳои давлат бо созмонҳои байналхалқӣ ва дар ин замина вазъияту дурнамои истиқлолияти давлатӣ дар марҳилаи ҷаҳонишавӣ таҳлил қарда шуда, ин ҳолат мавриди баҳогузории объективӣ қарор гирифтааст;

- ба таври объективӣ ташаккул ва инкишофи сиёсати ҳориҷии Тоҷикистон дар самти ҳамкориҳо бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ мавриди омӯзиш, таҳлил ва баҳогузорӣ қарор дода шуда, бартарӣ ва камбудихо дар ин самт ба таври объективӣ ошкор қарда шудаанд;

- бо таҳлили ҳамкориҳои Тоҷикистон дар мисоли созмони алоҳидай байналхалқӣ, ба таври умумӣ, ба нақш ва мақоми созмонҳои байналхалқӣ баҳои объективӣ дода шуда, камбудихои мавҷуда дар ин самт ошкор ва баррасӣ қарда шудаанд;

- бо омӯзиш ва таҳлили вазъи имрӯзai сиёсати ҳориҷии Тоҷикистон дар самти ҳамкориҳо бо созмонҳои байналхалқӣ такя намуда, инчунин вазъияти иҷтимоиву сиёсии Тоҷикистонро ба инобат гирифта, дурнамои ҳамкориҳои кишвар бо созмонҳои байналхалқӣ ошкор қарда шудаанд.

Дар таҳқикоти диссертационӣ, муаллиф бештар ба мукаррарот ва хулосаҳои назариётчиёни илмҳои сиёсӣ, мухаккиқони барҷастаи Ғарб, рус, тоҷик ва ғайра, ки бевосита ба мавзуи таҳқикотӣ рӯоварӣ намудаанд, такя намудааст.

Мукаррароти асосӣ, хулосаҳо ва тавсияҳои амалии таҳқикотро метавон бо мақсадҳои таълимӣ ва ғаъволияти мақомоту идораҳои

давлатӣ, ки сиёсати хоричиро амалӣ менамоянд, мавриди истифода карор дод. Тахқиқоти диссертационии мазкур инчунин барои дарки хамаҷонибаи роҳҳо ва доираҳои хамкориҳо бо созмонҳои байналхалқӣ дар шароити нави ҷаҳонӣ, бо назардошти мафиатҳои миллӣ ва давлатӣ мусоидат менамояд.

Рисолаи диссертационии Рустамзода Завқиддин Рустам тахқиқоти мустакилона, ба таври эҷодкорона ба итномрасидаи пажӯҳиши илмие мебошад, ки аҳамияти назариявӣ ва амалиро доро буда, бо ҳусусиятҳои рӯзмаррагӣ ва навғониҳо фарқ менамояд. Диссертатсия бо дараҷаи баланди методологӣ ва амалии таҳлили масъалаҳои ташаккул ва рушди хамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ ва ҳусусиятҳои инкишофи он фарқ менамояд ва ба самтҳои афзалиятноки рушди илм алокаманд мебошад. Ҳамаи пешниҳодот ва нуктаҳои илмӣ, ҳулосаву тавсияҳо асоснок буда, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доранд.

Теъдод ва мазмуни интишороти натиҷаҳои илмии муаллиф ба муҳтавои диссертатсия ва автореферати он мутобикат менамояд.

Интишороти илмии муаллиф, ки дар мачаллаҳои илмии тақризшавандай Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

1-М. Рустамзода З.Р. Акмалова М.А. Нақши васоити аҳбори оммаи давлатҳои Аврупо дар ташаккули имиҷи Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / З.Р.Рустамзода // Аҳбори Доnihgohi давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. - 2020. – №2 (84).– С. 168-175.

2-М. Рустамзода З.Р. Созмонҳои байналхалқӣ ва истиқлолияти давлатӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ [Матн] / З.Р.Рустамзода // Аҳбори Доnihgohi давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. - 2020. – №4 (85). – С. 122-128.

3-М. Рустамзода З.Р. Давраҳои асосии ташаккул ва инкишофи созмонҳои байналхалқӣ [Матн] / З.Р.Рустамзода // Паёми Доnihgohi миллии Тоҷикистон. – 2021. - №6. – С. 53-59.

4-М. Рустамзода З.Р. Баъзе масъалаҳои рушди соҳаҳои иҷтимоӣ - сиёсӣ дар ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ [Матн] / З.Р.Рустамзода // Аҳбори Доғишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. – Ҳучанд, 2022. – №2 (85). – С. 154-160.

Нуктаҳои асосии таҳқиқот дар конференсияҳо ва семинарҳои гуногуни илмии амалии доғишгоҳию ҷумҳурияйӣ ва байналмилаӣ, аз ҷумла: международный научный форум науки и инновации – современные концепции (19 февраля соли 2021, Москва), конференсияи илмӣ - амалии ҷумҳуриявии олимону профессорон ва мухаккикони ҷавон таҳти унвони «Илм ва инноватсия дар низоми татбики хадафҳои Стратегияи миллӣ» баҳшида ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Рӯзи илми тоҷик (21-24 апрели соли 2021, Ҳучанд), конференсияи илмӣ – амалӣ таҳти унвони “Нақши СҲШ дар иқтисодиёти байналмилаӣ: 20 соли ҳамкории судманд ва дурнамо” баҳшида ба 20 – солагии таъсисёбии СҲШ (27 октябри соли 2021, Ҳучанд), конференсияи илмӣ – амалии ҷумҳурияйӣ таҳти унвони «Масъалаҳои мубрами муносибатҳои байналхалқӣ ва дипломатия», Вазорати корҳои хориҷӣ (30 октября соли 2021, Душанбе), конференсияи илмӣ – амалӣ таҳти унвони «Иқтисодиёти рақамӣ: холат ва дурнамо» баҳшида ба 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 20-солагии Созмони ҳамкории Шанҳай (20-25 апрели соли 2022, Ҳучанд) ва ғайра дар шакли маърузаҳо пешгиҳод гардиданд.

Натиҷаҳои мазкур, инчунин метавонанд дар раванди омӯзиши предметҳои таълимии “Сиёсатшиносӣ”, “Сиёсати хориҷии Тоҷикистон”, “Ҳукумати Тоҷикистон”, “Ташкилотҳои байналхалқӣ ва минтақавӣ” ва ғайра дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба кор бурда шаванд.

Саҳми шаҳсии унвончӯи дарёфти дараҷаи илмӣ дар он ифода мейбад, ки интиҳоби мавзӯъ, таҳия ва таҳлили ҳамаҷонибаи таҳқиқоти диссертационӣ натиҷаи фаъолияти чандинсолаи илмӣ-таҳқиқотии муаллиф мебошад. Тамоми давраи татбики накшай корҳои таҳқиқотӣ бо иштироки бевосита ва пешниҳодҳои муаллиф сурат гирифтааст.

ҚАРОР ҚАБУЛ КАРДА ШУД:

1. Диссертацияи Рӯстамзода З.Р. дар мавзуи «Самтҳои асосии хамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.04 - проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалий, инкишофи глобалий ва минтақавӣ барои химоя ба Шӯрои диссертационии 6D.КОА-001 пешниҳод карда шавад.

Хулоса дар маҷлиси васеи Шӯрои олимони факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Доғишгоҳи давлатии ҳукуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон қабул гардидааст.

Дар маҷлис 17 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздихӣ: “тарафдор” – 17 нафар., “муқобил”- нест, “бетараф” – нест.

Протоколи №1 аз 31 – уми августи соли 2022.

Раисикунандаи маҷлис

Котиби маҷлис

Муқарриз

Муқарриз

Ҳомидзода Ф.М.

Нурмаҳмадов Ф.

Сайдзода Ш.Ш.

Олимов Б.Ҳ.

Доғишгоҳи давлатии ҳукуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон
Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Хӯҷанд, микронаҳияи 17-ум, бинои 1.
Тел: +992 (3422) 2-38-11
Факс: +992 (3422) 2-51-70
E-mail: tsulbp@rambler.ru, info@tsulbp.tj